Ч. 334 (13.879). Львів, середа 12. грудня 1934. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·50 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Святочні бажання за посередництвом „Діла".

Подаємо Шановним Читачам до ласкавого відома, що по традиції минулого року, також з нагоди цьогорічних Різдвяних Свят отвираємо окрему рубрику святочних бажань для вигоди наших Вп. Читачів.

Надсилані бажання будемо містити в „Ділі", починаючи з днем 1. січня 1935, а приймаємо найдалі до дня 3. січня, год. 10. рано. — Кошти бажань: 2 золоті до розміру 15 слів та 20 сотиків за кожне слово понад 15 слів.

Надіємося, що наше Шановне Громадянство використає цей дійсно вигідний і дешевий спосіб святочних бажань та з нагоди цьогорічного Різдва пригадається своїм дорогим і близьким: кревнякам, приятелям, товаришам, знайомим і т. д.

З висилкою бажань прохаємо не спізнятись, щоб ми могли надсилані нам тексти відповідно упорядкувати і в час проголосити.

Франція не хоче знищити Німеччини.

СЕНЗАЦІЙНА ПРОМОВА МІН. ГЕСА.

У Бохум виголосив у неділю 9. грудня ц. р. мін. Рудольф Гес, заступник канцлера, велику промову до 40.000 слухачів. Мін. Гес заявив, що не вірить, щоби Франція хотіла знищити Німеччину. Ця легенда повстала у Німеччині підчас французької окупації Рурського басейну і мін. Гес перший зриває з нею. Промова мін. Геса викликала вдоволення у французьких комбатантів, які радіють, що їхня акція в пресі і в парляменті знайшла відгук у Німеччині. Французькі комбатанти переконані, що промова мін. Геса влекшить йому переговори з французькими урядовими колами.

ФРАНЦУСЬКІ КОМБАТАНТИ ЗА МИРОВОЮ ЗМІНОЮ ДОГОВОРІВ.

ПАРИЖ, 10. 12. ПАТ. Конгрес комбатантів-республиканців закінчився прийняттям низки резолюцій. Комбатанти домагаються від уряду, щоби зберіг республиканські свободи та вів мирову політику з народами не лякаючись навіть мирної зміни договорів. Крім того комбатанти домагаються від уряду розброєння фашистівських організацій.

Криваві демонстрації французьких інвалідів.

ПАРИЖ, 10. 12. ПАТ. Вчора пополудні відбулась на бульварах велика демонстрація 1.000 інвалідів, які хотіли дістатися на площу Опери. Дійшло до сутички з поліцією. Трьох поліцаїв і трьох інвалідів ранили. Хоча падав зливний дощ інваліди не розійшлися аж до пізного вечора. В год. 6-ій вечором делегація передала секретареві прем. Фляндена меморіял з домаганнями. Голова інвалідів виголосив промову на площі Опери заявляючи, що секретар прирік розглянути прихильно домагання інвалідів. Опісля інваліди уладили похід з площі Опери на площу св. Августина. У середу вечором відбудеться друге віче інвалідів.

Югославія погрожує Мадярщині збройною акцією

ЖЕНЕВА, ПАТ. Цілу неділю аж до пізного вечора відбувались оживлені наради делегатів у справі конфлікту Югославії з Мадярщиною. Мін. Ляваль відбув нараду передполуднем з мін. Єфтичем і Політісом. Кружляють поголоски, що мін. Єфтич заявив у розмові, що Югославія відкличе свою жалобу і перейде до безпосередньої акції проти Мадярщини. Делегати великих держав звернулись перед двома днями до Екгардта, шефа мадярської делегації, з проханням, щоби не оголошував цілого меморіялу мадярського уряду та усунув геть усі найболючіші для Югославії документи. Екгардт згодився, але тепер супроти непримирного становища держав Малої Антанти Мадярщина рішилась оголосити всі документи.

Крім того довшу нараду відбув мін. Ляваль з бароном Альойзім, опісля італійський делегат відбув другу нараду з мадярським міністром закордонних справ Каньою.

Положення дуже напружене, бо Югославія, Румунія і Чехословаччина з Францією домагаються від Ради Ліги Націй осуду мадярської влади за марсельський атентат і терористичну акцію проти Югославії. Мадярщина, яку піддержує Італія, рішуче противиться такому рішенню. Тому дуже тяжко, щоби дійшло до компромісу в цій справі.

Большевики кажуть, що не було заворушень.

МОСКВА, ПАТ. На основі вісток із усього СССР московський кореспондент ПАТ-а уповажнений ствердити, що в звязку з ленінградським убивством не було ніодного прилюдного протиурядового виступу, ні навіть нарушення прилюдного спокою та порядку. Вістки закордонної преси про заворушення або військові бунти після точного розслідження показалися неправдивими. Не оголошено теж формально стану облоги. Вимкові зарядження, як замкнення середміського руху, влада мотивує конечністю обмежити рух підчас 3-денних масових жалібних манїфестацій.

Слідство в Румунії в справі вбивства Кірова.

З Букарешту повідомляють, що слідство в справі вбивства Кірова вестимуть теж у Румунії. Большевицький уряд звернувся до румунського уряду з проханням дозволити двом високим урядовцям большевицької поліції приїхати до Румунії з метою вести тут слідство в справі вбивства Кірова.

Большевицьке військо втікає до Манджу-Ко.

„Харбінское Время" оголосило радіоприказ начального команданта большевицької армії на Далекому Сході, який повідомив, що в районі Константинівки пов. Благовіщенськ група „розагітованих" вояків червоної армії, озброєна 15-ма ручними крісами, одним скорострілом, з 8-ма кіньми і військовими мапами втікла у невідомім напрямі. Приказ підписав Зубогін. Частина вояків червоної армії втікла до Манджу-Ко.

Не блискавичне рішення, лише „Анконда плян" на Далекому Сході.

ВІД РЕДАКЦІЇ: У нас тепер велике заінтересовання подіями на Далекому Сході. Тому з приємністю містимо на цьому місці статтю великого фахівця на цю тему.

Коли почалися були воєнні чини на Далекому Сході, писали ми в „Ділі", що не ходить там тільки про утворення „Манджу-Ко", або тільки про Виходохинську залізницю, але про боротьбу за впливи на величезну масу 300 міліонів жовтого населення на території Китаю, на величезну масу жовтого населення Сибіру, про боротьбу за опанування азійських ринків збуту та за гегемонію білої раси.

Ми вже вказували на те, які сили стоять там перед собою на широких просторах „колиски народів", що вже висилала у світ Атилю, Тамерляна, Джінгісхана і що причинилась уже до катастрофальних змін в історії людства.

Вже тоді, тобто перед двома роками ми писали, що є одна рішаюча величина, яка впливатиме на таке чи інше розвязання конфлікту, що почався на Далекому Сході, а яку тяжко обрахувати: це настрої народніх мас у запіллі і на території конфлікту, від яких залежати буде, чи цей конфлікт розвинеться у форму отвертої війни між Китаєм і Японією, між СССР і Японією, чи він піде системою „війни без війни", системою низки дрібних, майже партизанських акцій, у яких ні одна з ворогуючих сторін, нібито не буде брати участи.

Тоді у 1932 році здавалося, що для Японії, вважаючи на непідготовленість СССР до боротьби, кращим є рішення блискавичного удару в напрямку Чити, щоби, відрізавши Забайкалля від СССР та утворивши з нього нове самостійне державне тіло під своїм протекторатом, назавжди покінчити з загрозою для Манджу-Ко з півночі. Однак активність Китаю викликала перенесення боротьби до Шангаю, на південь, відтягнула рішення на півночі, дала СССР час, який і використано для організації нового фактора, що знову потягнув за собою відсунення рішення: це організація низки повстань вздовж течії р. Сунгарі, акції так званих „Червоних Спис", які були під виразним впливом комуністично-єдинонеділимчесько-китайської пропаганди, джерела якої всі часописи, що виходять у Манджу-Ко російською чи українською, чи навіть англійською мовою, дошукуються на території при впливі Сунгарі в Амур. Там виявлено навіть, що військові відділи СССР „помилково" опинилися на манджурському березі Амуру.

Знову виграний час, що його втратили японські війська на припинення акції „Червоних Списів" у своєму близькому запіллі, використаний СССР на закріплення свого становища, чи то збільшенням перепускної здатности сибірської залізниці, чи приспішенням добудови воєнних фабрик у Томську, чи, і то головно, зосередженим величезних повітроплавних, авіяційних сил у Владивостоці.

Там, по неперебільшеному, здається, підрахунку ріжних часописів, зосереджено сотки літаків, переважно бомбовозів.

Цей останній фактор буде, на нашу думку, тим рішаючим, який остаточно перетворить бо-

ротьбу на Далекому Сході на боротьбу затяжну, яку в часи війни за нероздільність союзу в Північній Америці, у так званій війні за визволення муринів, названо „Анконда плян" (по назві гадюки типу удаву, що помалу душить свою здобич).

У дійсності ризико правильної війни для Японії нині дуже збільшилося, бо хоч і до промислових центрів Японії від Владивостока дуже велика віддаль (800 до 1000 км), то поява радянських літаків над ними не виключена, а кожна бомба, пущена з якої хочете височини, завжди щось знищить у місті з багатоміліоновим населенням і з великим промисловим виробництвом. Натомісць японські літаки не мають обєктів на Радянському Далекому Сході, де міста невеликі і без промислових центрів, а до Томська, бази СССР чи до Красноярська, помічної бази, аж надто далеко, бо 2800—2600 км. та ще летіти над дикими і високими Алтаями, з їх вихрами та несподіваними бурями.

І СССР не дуже на руку пускатися до отвертої боротьби з Японією, бо, не дивлячись на всі зроблені заходи, сибірська залізниця мала за минулий рік по радянським-же даним до 265 нещасливих випадків, які затримували рух і які відносяться на конто саботажів. Отже звязок із Далеким Сходом буде не дуже то добрий а до того і велике питання: як вплине розпочата війна на внутрішні відносини у СССР. Це значить, як наладнаються відносини населення до влади, а також і відносини командування на Длекому Сході та армії до влади Кремля.

Отже обидвом сторонам лишається як вихід „війна без війни", війна чужими руками, збільшення своїх впливів у ворожому запіллі та загроза політичними внутрішніми і зовнішніми ускладненнями. Такими методами послугуються нині обі сторони. Тереном їх боротьби залишається територія Манджу-Ко, де не вгасають повстання. Але виринає і новий терен боротьби, а саме територія Монголії.

Треба зазначити, що всі впливи СССР на Китай, уся підтримка комуністичної акції в ньому іде по напрямку: Красноярськ—Уласутай через Монголію та через провінцію Сінг-Кіянг на басейн Жовтої Ріки—Гуан Хе. Також не треба забувати, що як Монголія так і провінція Сінг-Кіянг, відрізані від головних осередків Китаю великою середнеазійською пустинею Ґобі або Шамо і, що Китай майже ніколи фактично не мав влади над Монголією

Саме в тих напрямках розвиваються нині важкі бої між армією ґен. Фела та китайськими комуністичними військами. Звичайно всі ці бої йдуть на південь від Ґобі.

Отже Китай на разі не буде нічого мати, щоби Японія заанґажувалася в Монґолії, на північ від Ґобі і тим перервала би злуку між СССР та китайським комуністичним військом, взяла би на себе клопіт зі знищенням комуністичних впливів Монголії та посередньо у Китаю замісць того, щоби розвивати свою експанзію на властивий Китай на південь від Ґобі.

З другого боку Японії покищо вигідніше опановувати малозаселені простори Монґолії з мало сконсолідованими племенами, які лекше можуть підпасти під впливи і під провід японців.

Тому, на нашу думку, нині не стоїмо ми перед можливістю безпосередньої боротьби між СССР і Японією, перед можливістю спроб блискавичного розвязання конфлікту, як то могло бути у 1932 році, лише перед можливістю продовження затяжної акції, в якій обі сторони будуть одна одну шахувати, переважно на чужих територіях та чужими руками, в ході чого першим актом буде спроба утворення самостійного, під протекторатом Японії, князівства монгольського, в чому ніхто не зможе Японії перешкодити. Навпаки, Китай у дечому може й помагати. Стоїмо перед новою виграною японської політики, яку японці ведуть методами збройних інтервенцій, методами „війни без війни", що прямує до обєднання під японською гегемонією цілого „жовтого" материка та припинення на ньому гегемонії білої раси.

Можливо, що це є початок великих пересунень та великих подій в історії людства. І хоч як вони від нас далекі, не можемо ми пройти попри них без того, щоби їх бодай не зареєструвати.

Ген. Всеволод Петрів,
ґенштабу ґенерал хорунжий.

Там, де прокидається український нарід.*)

(Враження з подорожі по Закарпатській Україні.)

I.

Щоби доїхати з Будапешту до Ужгороду, треба їхати приблизно девять годин; подібна віддаль ділить Ужгород від Львова.

Девять годин здебільша черепашиної їзди т. зв. „льокальним поїздом", зі затримкою на всіх стаціях, з надокучливою митною ревізією на кордонах, в атмосфері тяжкій, як гріх смертельний.

Ужгород. Столиця країни, про яку ще найменше чули ми з рідної історії, якою найменше колись цікавилися і вслід за чим, — про яку ще й сьогодні найменше знаємо. А проте це чудова країна, ідеально гарна й ідеально бідна. Порівнання контрастове, як взагалі контрастовим є цілий господарський, суспільний і побутовий пейсаж Підкарпатської Руси. Соковиті полонини, пребагаті ліси, врожайна земля, виноградники, тютюневі плянтації, сіль, залізо, вугіль, кількасот живців... і нужда. Нужда екземплярична, зразкова, нужда масова, що не находить сьогодні порівнання в Европі. Нужда, від якої люди пухнуть з голоду, а діти ходять напів голі, з обвислими надутими животиками. І цікаве і трагічне водночас: ця нужда охоплює у свої тенети саме автохтонів, синів тої землі, що дала колись культуру і релігію племенам мадярських степів, що веліла написати на коронаційному плащі мадярського короля св. Степана ті слова, що пишаються на ньому до сьогодні: „Буди Господь милость Твоя на нас, яко же уповахом на Тя".

Проклін історії?... Отруйне почуття національної меншевартности?... (**Mindenwertigkeits-komplex?**)

А вслід за цим проблематика національного „я". Хаос проблем давно вже розвязаного питання. Русскі (москалі) русини, „тутешні", українці...

А сама назва країни? Підкарпатська Русь. Чи не нагадує вона нам, українцям, 60-ті роки мин. століття? Чи не звучить парадоксально номенклятура і циферний поділ в останній чехословацькій статистиці з 1930 р., де то зазначено урядово, чорним по білому, що на Підкарпатській Русі живе 725.350 населення, з чого: **444.157 карпаторусів (!)**, 108.960 мадярів, 90.509 жидів (!!), 35.157 чехів і словаків, 13.223 німців, 12.650 румунів, 1.647 інших національностей (поляків, циган і т. д.) і... **2.355 українців!**

Веселою, сонцем залитою країною, їхав я до Ужгороду. Даремно шукав т. зв. руських написів на вивісках залізничих вагонів, даремно шукав їх на залізничих білетах. А були. Були, як блиск світла в темряві. Колись. Років тому пятнацять. Тільки мова, дзвінка, гармонійна, рідна мова селян — „карпаторосів" впадала, вливалася час до часу між стіни переділу і пригадувала мені, що я вже не на Словаччині.

Вона лишилась. Непереможна, вірна, вічна.

Жидів багато. Здається, що подорожують вони на Підкарпатській Русі з повним використанням відсоткового принципу, тобто — подорожують всі! Уявляєте собі, що це твориться, коли 90 тисяч жидів подорожує в інтересах? Довгі халати, пропорціонально довгі бороди, оксамитні капелюхи і білі, пухкі руки сибаритів-годованців. Земля нужди, — для них обітована земля.

Нагадується мені одна розмова, яку я мав в Будапешті, а яка торкалася жидівської ролі на Підкарпатті ще в передвоєнні часи. Ця роля була дуже сумна. Делеґат мадярського уряду для перевірки господарського положення на Підкарпатті, — широковідомий Еґан, писав в меморіялі до уряду ще в 1899 році:

„Жиди заволоділи цілим господарським життям країни. Вони арендують майже всю землю і пасовиська великопанських маєтків і з черги віддають їх в аренду селянам. Мають у своїх руках всі коршми, запивають нарід і вбивають його матеріяльно та морально. Поділили простий люд поміж себе в той спосіб, що кожний жид має своїх селян, а кожний селянин свого жида, без якого не може нічого ні купити, ні продати. Розпука огортає людину, коли дивитися на цей загибаючий нарід".

Цього Еґана, що почав завзяту боротьбу з трагічним положенням підкарпатського села, опісля вбили із засідки. Хто — невідомо.

Ще нині, здається, відносини дуже мало змінилися. Зі зміною державної приналежности Підкарпаття жиди станули відразу на ґрунт беззастережної льояльности до держави, нехтуючи всеціло вимоги льояльности супроти населення краю. Вони почали масово домагатися чеських шкіл для своїх дітей, привчалися скоро чеської мови, обґрунтовували свої впливи в чеській адміністрації. В хаосі мовно-політичних конфліктів перших років істнування молодої республики, вони зуміли виловити для себе якнайбільше реальних користей.

Сьогодні, підкарпатське село все ще нагадує відносини з мадярських часів. Широка сільська дорога, а по обох боках хати, викуплені жидами. Селянські хижі притулилися далеко серед піль. Жид є найбільшим авторитетом на підкарпатському селі. Не священик, не вчитель, — а жид. В народі втрималась глибоко закорінена віра, що всякий спір з жидом неможливо виграти. Тому краще покоритися. На Верховині жид виконує все ще звичаєву судейську функцію серед населення. Коли між двома селянами вирине спір, — йдуть до жида. Цей за оплатою напр. 200 корон чеських (около 40 зол.) вислухує сторони і видає присуд, який обовязує і якого придержуються свято!

Це не видумка, не перебільшення, але факти, які я мав нагоду достовірно ствердити з найбільш обєктивних, віродостойних джерел. Зрештою самі чехи, що поселилися на Підкарпатті і познайомилися вже докладно з відносинами, цьому не заперечують, тільки розводять безрадно руками.

„Бачимо, що діється, — кажуть — але місцеві жиди такі самі громадяни Підкарпатської Руси, як і використувані ними селяни, а все лихо діється при вільній згоді тих-же селян".

З конституційної, правної точки погляду, становище правильне, але чи правильне воно також з точки погляду господарсько-культурних інтересів країни?...

І слід ствердити, що в тому саме напрямі робиться на Підкарпатті дуже мало. Кооперативний рух, що повстав в краю з ініціятиви місцевих громадських діячів, розвивається слабо, завдяки хаотичній політиці льокальної краєвої влади, що на господарські форми розвитку Підкарпаття дивиться під партійно-політичним кутом, дошукуючись — невідомо чому — всюди ірредентизму.

(Далі буде.)

Роман Голіян.

*) З огляду на більшу актуальність теми, перериваємо цикль статей автора про сучасну Німеччину, даємо в першу чергу місце репортажам з Підкарпаття. Враження автора з поїздки по Німеччині продовжуватимемо пізніше. — **Редакція.**

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Гендерсон, голова розбройної конференції, виїхав несподівано до Стокгольму, де отримає мирову нагороду за 1933. р. За 1934. р. дістане нагороду Норман Анджельо.

— Параґвайські війська розгромили 7 болівійських полків. Болівійські війська відступають на цілій лінії.

— Полк. Батіста, начального команданта військ на Кубі, намагався застрілити молодий мужчина. Одначе револьвер затявся і атентатчика арештували.

— До Риму приїхав французький сен. Беранже на свято поета-дипльомата Шатобріяна. Беранже відбуде нараду з Мусолінім у справі зближення між Францією та Італією і недалекою поїздкою мін. Ляваля до Риму.

— До Таліна приїхав фінляндський міністр закордонних справ Гакель з візитою з метою затіснити взаємини між Фінляндією та Естонією.

З нашої кооперації.

НОВІ ДОРУЧЕННЯ РЕВІЗІЙНИМ СОЮЗАМ.

Кооперативна Рада у Варшаві скликала на 30. м. м. представників усіх Ревізійних Союзів, яким видала дальші доручення у звязку з фаховим і територіяльним розподілом Союзів. Ці доручення ставлять точку над „і“ та виключають вже всякі надії на якінебудь зміни на краще щодо компетенцій на території діяльности Р.С.У.К. А саме, всі Ревізійні Союзи, які з новим роком перестають істнувати або тратять право ревізії на деяких територіях (до тих належить Р. С. У. К.), дістали доручення до 5. грудня ц. р. передати Кооперативній Раді **список усіх кооперативів, які надальше не мають підлягати їх ревізіям**, а до 10. грудня вислати до кожної такої кооперативи письмо з повідомленням, що **з днем 31. грудня викреслюють її зі своїх членів.** У цім самім письмі мають ті Союзи доручити таким виключеним кооперативам, щоби вже в грудні **приступили до нового Ревізійного Союзу.** Копії цих писем мають Ревізійні Союзи переслати негайно Кооперативній Раді. Нові Рев. Союзи мають приняти ці кооперативи у свої члени з днем 1. січня 1935 р.

Таким способом ліквідація діяльности Р. С. У. К. на Волині, Поліссі, Підляші та Лемківщині йде дуже бистро.

Представник Р.С.У.К. дир. О. Луцький заявив у дискусії, яка розвинулася після реферату предсідника Кооперативної Ради, що хоч Р.С. У.К. і обмежений до трьох воєвідств, одначе його завідуючі органи уважають доцільним, щоби всі його дотеперішні члени, отже і зпоза тих 3 воєвідств, далі залишилися членами Р.С. У.К. — не для ревізії, а для заспокоювання інших потреб, як пропаганда, видавництва, курси і т. п. Це все Р.С.У.К. зробить для тих кооператив краще і легше, як інші неукраїнські Союзи.

Предсідник Кооперативної Ради у своїй відповіді заявив, що на його думку й ті Союзи, які переберуть українські кооперативи, подбають про те, щоби навчання, пропаґанду, видавництва і т. д. вести для них в українській мові. Одначе Кооперативна Рада врешті може погодитись на подвійне членство у цім виїмковім випадку, одначе під умовиною, що адміністраційна влада дозволить помістити відповідну окрему точку про це в новім статуті Р.С.У.К. Покищо Р.С.У.К. **мусить виключити всі ці кооперативи зі своїх членів.** Остаточне вирішення цієї справи буде залежати від адміністраційної влади.

БРУДНА КОНКУРЕНЦІЯ.

Чеський кооперативний двотижневик „Družstevník“ з 14. листопада ц. р. приносить коротку нотатку під наголовком: „Як приватна торговля конкурує з кооперацією“. В цій нотатці автор обговорює поміщувану недавно в „Ділі“ пересторогу „Маслосоюзу“ перед чужим маслом, яке чужі фірми для брудної конкуренції уподібнюють у зверхнім вигляді до масла виробу „Маслосоюзу“. В цій пересторозі були подавані зразки таких уподібнюваних етикет. Їх докладно наводить також автор статейки, подаючи це як приклад брудної конкуренції чужих фірм ворожо настроєних до української кооперації.

ЙДЕМО ДО КРАЩОГО.

При всіх перешкодах і труднощах, з якими звязана тепер кооперативна праця і торговля взагалі, приходять з ріжних місць і бадьорі вістки. Так нпр. Повітовий Союз у Сокалі, який в 1932 р. мав поважні білянсові страти, що доходили до 50 тисяч зол., з днем 30. вересня ц. р. прийшов уже до чистої білянсової надвишки 5.500 зол. Обіг векслів зменшився в цім році на цілих 37.000 зол., не було теж ні одного протестованого векселя, товару в Союзі є подостатком. Це ще один доказ, що при добрій господарці ніякі труднощі для кооперації не страшні.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ КООПЕРАТИВИ.

Дирекція Р.С.У.К. приняла дня 19. м. м. в члени Р.С.У.К. такі нові кооперативи: 1) „Єдність“, кзоп. Гаї Дітковецькі, 2) „Поступ“, кзоп. Чехи (пов. Броди), 3) Госп.-спож. С-ка „Воля“, кзв. Добрівляни (пов. Дрогобич), 4) Госп.-спож. С-ка „Любов“, кзоп. Глинсько (пов. Жовква), 5) „Згода“ кзов. Угорники (пов. Станиславів), 6) „Українська Щадниця“, кзнеобм. Сороцко (пов. Теребовля), 7) „Українська Райфайзенка“, кзов. Буцнів (пов. Тернопіль)

В. Л.

Чистка української літератури.

В Києві відбулася нарада українських письменників з командантами червоної армії на Україні, щоб устійнити воєнні теми для літературної творчости. Предсідник письменницької організації Щупак заявив у своїй промові м. ін., що в останньому часі переведено енергійну акцію очищення української літератури з націоналістичних елементів. Нарада скінчилася рішенням записати в найближчому часі твори, що славлять подвиги червоної армії.

Італійсько-абісинський конфлікт.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Згідно з вістками з Риму італійський уряд запротестував в абісинського уряду проти нарушення кордону італійської частини Сомалі. Абісинські вояки з крісами, скорострілами та легкими гарматами перейшли кордон і напали на італійську кордонну сторожу. Опісля абісинці обвинувачували італійців, що переступили кордон. В Абісинії нібито обурені на скаргу Італії, що абісинці нарушили конвенцію, бо дали іншим державам концесію на управу бавовни й ін. господарські привілеї.

Як повідомляють із Абдіс-Абеба італійські війська посунулися на 75 км. в глибину Абісинії, та треба зазначити, що кордон між Абісинією й іт. Сомалі досі невизначений.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Абісинський шарже д' афер у Римі дістав приказ запротестувати в італійському уряді та зажадати вияснень у справі окупації Італією деяких частин Абісинії. Італійські війська з танками, літаками й артилерією під командою італ. старшин напали на абісинську ескорту англьо-етіопської комісії в Аляляль. В сутичці згинуло ок. 60 італійців, ок. 400 було ранених; абісинці мали ок. 100 ранених.

ІТАЛІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ.

РИМ, ПАТ. Оголосили урядовий комунікат: Вістки з Абдіс Абеба про події на кордоні Абісинії неправдиві. Головно неточні вістки, начеб іт. стежа напала на ескорту мішаної кордонної англійсько-етіопської комісії, яка устійнює кордон між Етіопією та британським Сомалі. Неправда теж нібито іт. війська війшли до Абісинії.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ 44

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

З початком 1883 року, зложивши всі державні іспити, вступив я у Львові на однорічну судову практику, маючи намір відтак посвятитись адвокатурі. Січинський, коли приїздив на сесію сойму, мешкав усе в мене і ми живо обговорювали актуальні справи народні і соймові. Я був свідком, як запопадливо доповняв він свою політичну освіту, особливо на полі правно-політичних наук, при чому я, як юрист, помагав йому, вказуючи книжки і джерела, в яких він орієнтувався скоро і бистро. Тямлю, як пильно студіював він між іншими „Das oesterreichische Staatsrecht“ Ulbrich-a. — Наші дружні звязки тревали аж до його смерти, яка прийшла передчасно в 1894 р.

Щодо складу вибраних послів русинів, то серед соймового періоду зайшли деякі зміни. А саме Василь Ковальський, покликаний на радника до найвищого трибуналу, зложив соймовий мандат зі стрийського повіту і на його місце вибрали д-ра Миколу Антоневича. Мандат Іскрицького з Сянока уневажнив при верифікації сойм, признаючи рівночасно важним мандат його контркандидата поляка Жуковського. Був це акт просто брутального насильства польської більшости, проти якого в соймі промовляли навіть деякі польські посли, між іншими Отто Гавзнер. Тому, що вибрано послами безприкладно велике число старостів, то уряд велів деяким з них поскладати мандати, внаслідок чого відбулися доповняючі вибори в Східній Галичині, в Богородчанах і Долині. Тут дали вже русинам змогу вибрати своїх та були вони такі слабі і незорганізовані, що навіть і з тої нагоди не вміли скористати. В Богородчанах вибраний був знову староста, а в Долині польський панок Гоппен.

Цей останній вибір був просто скандальний, бо вже вдруге упав там наш кандидат такої міри, як д-р Олекс. Огоновський, що міг бути світилом кожного народу. А треба додати, що долинський повіт є одним з найчистіших українських повітів, де польська й жидівська людність не доходить навіть до 20 прц., а польських дворів нема зовсім. І в такім повіті дожили русини такого сорому. І та соромна прикмета Долинщини залишилася традиційною, бо — як буде про це мова пізніше — коли в короткім часі Гоппен ще серед того самого періоду помер, перепав там Огоновський ще і втретє, а навіть по 30 роках, при виборах до сойму в 1913 р., які випали для русинів усюди дуже добре, „визначилась“ Долинщина тим, що провалила першого між українськими політиками, Романчука, і то проти звичайного польського ксьондза Зарембича.

По виборах до сойму влаштовано знову заходом спільного комітету з обох партій друге всенародне віче у Львові в дні 29. червня 1883 р., яке було незвичайне щодо участи членів, бо зібрало учасників з усіх сторін краю, та слабше щодо змісту промов і резолюцій. Були чотири реферати: економічний Нагірного, шкільний Корнила Устіяновича, в справі василіянської реформи Авдиковського і політичний Вахнянина. З рефератів визначився красномовністю Вахнянина, хоч усе оберталося разом в крузі вічно повторюваних жалоб. Не поставлено засадничих питань і ясної програми, якої вимагала хвилина. Вахнянин, стверджуючи неможливість одного пожиття з поляками в одній провінції, не поставив послідовного домагання поділу краю, ані навіть домагання виборчої реформи на основі загального голосування, хоч відваги цивільної йому не бракувало, чого дав доказ, кандидуючи при останніх виборах у підгаєцькім повіті проти намісника Альфреда Потоцького. Враження цього віча не було таке сильне, як першого з 1881 р.

В осени 1883 р. скликано новообраний сойм, але перед тим настала зміна намісника, а саме Альфред Потоцький уступив і прийшов Филип Залеський, до того часу віцепрезидент намісництва. Тямлю той сойм добре, бо я ходив часто на засідання і крім того, товаришуючи з Січинським, який у мене мешкав, знав я добре, що діється в соймі. Становище очевидна У

По смерти Михайла Грушевського.

ДРОГОБИЧЧИНА ВІДДАЄ ПОКЛІН ПАМЯТИ ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА Й ДІЯЧА.

В дні 29. листопада вшанувало дрогобицьке громадянство память Михайла Грушевського численними сходинами місцевого громадянства, на яких **д-р С. Витвицький** виголосив реферат про життя й діяльність Грушевського, як ученого і державного мужа. Подібні сходини заряджено по всіх читальнях повіту.

АКАДЕМІЯ ПАМЯТИ М. ГРУШЕВСЬКОГО У ВАРШАВІ.

Дня 6. грудня ц. р. при численній участі місцевого українського громадянства, відбулася в Українському Науковому Інституті у Варшаві академія памяти Михайла Грушевського. Академію відкрив довшою промовою директор Інституту **проф. О. Лотоцький**, зясовуючи велитенське всенаціональне значіння Михайла Грушевського, як ученого і громадського діяча. Промова проф. О. Лотоцького, що сам добре знав М. Грушевського і довший час з ним співпрацював, зробила на присутніх велике враження. По промові проф. О. Лотоцького **проф. М. Кордуба** виголосив науковий реферат на тему: „М. Грушевський як історик. Охоплюючи цілість історичної праці М. Грушевського, проф. Кордуба ствердив, що Грушевський дав початок новій схемі української історії і став основоположником сучасної української історичної науки.

МІЖОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ПРАСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ М. ГРУШЕВСЬКОГО.

На заклик Т-ва „Єдність“ у Празі відбулися 4. ц. м. організаційні сходини представників 28 організацій, що зійшлися зі спільною всім метою достойно вшанувати память М. Грушевського. Після короткого вступного слова голови Т-ва д-ра Мериндж, вибрана президія (проф. Л. Білецький — голова, доц. Є. Малик — секретар) вела збори, що після всебічного обговорення ухвалили: 1) зорганізувати Міжорганізаційний Комітет всіх українських організацій у Празі, який має подбати про гідне вшанування великого українця-громадянина, вченого, політика, організатора, що будив українську національну свідомість, керманича української відновленої державности; 2) надати Комітетові право кооптації інших осіб, що доповнили би склад його від тих організацій, що прилучаться до спільної національної маніфестації з таким розрахунком, щоб були заступлені всі угрупування та ідеольогічні течії; 3) Загальні збори обговорили в головних рисах напрямні праці Комітету та прийняли за необхідне влаштувати панахиду й академію.

Кожна організація має внести найменше кч. 25.— на видатки. Гроші приймає скарбник д-р Т. Пасічник-Тарнавський

Комітет тогож таки вечора відбув своє перше засідання, розподілив функції поміж окремими членами, прийняв головні точки програми своєї праці та приступив до виконання намічених Загальними Зборами побажань.

Жалібна Академія памяти М. Грушевського й панахида відбудуться 29. ц. м.

Бої моряків з Ґ. П. У.

Фінляндська преса повідомляє, що між 66-ма розстріляними по вбивстві Кірова більшість творять молоді члени комуністичної партії, студенти вищих шкіл і моряки. У Кронштадті дійшло до кривавих боїв між моряками, до яких пристали вояки місцевої залоги і відділи ГПУ.

УСТАНОВА, ЩО НЕ ПРЕНУМЕРУЄ „ДІЛА“ для своїх членів, кривдить найбільше саме тих членів, бо позбавляє їх найповніших і найточніших інформацій про все цікаве, що діється у нас та в широкому світі.

Замкнули кадри праці в Німеччині.

Управа служби праці в Німеччині повідомляє, що до 1. квітня не буде приймати нових людей до кадр праці. Офіціяльний комунікат пояснює це недостачею місць в організації. Втаємничені приписують цей розпорядок впливам ліберальнішої господарської політики д-ра Шахта, на якого думку служба праці коштує багато та вичерпує держ. буджет.

Мадярщина не виселює югославян.

БУДАПЕШТ, 10. 12. ПАТ. Мадярська Тел. Аг. оголосила комунікат: У ріжних югосл. часописях появилися вістки, нібито мадярська влада пристосувала відплатні засоби та видалює з Мадярщини югосл. горожан. Це неправда. Мадярська влада ост. днями не виселила до Югославії ніодної особи.

З польської преси.

„Від русинів до українців і росіян“.

Під повищим наголовком находимо в останньому числі краківського двомісячника „Орієнс“ за листопад—грудень ц. р. надзвичайно гарну і цікаву статтю відомого польського католицького знавця східних церковних проблем о. *Й. Урбана.* Узядерній формі дає він огляд процесу формування національно-релігійного і церковного обличча галичан ще від XVIII. ст., зокрема від „весни народів“ у 1848 р. Дуже влучно описує народини галицького москвофільства, яке гуртує не „старорусинів“ лише звеличників Росії.

Правильну характеристику маємо тут щодо народовецького руху:

„...Інші (в протилежності до москвофілів — Прим. Ред.), здебільша молодші, відвертаються до Москви і Петербурга плечима, як відвернулися вже плечима до Варшави. Хотять бути собою, бажають опертися на народі, який так страшенне ріжниться мовою і обичаями від народу далекої Москви!...“

Народовецький елемент меткіший, жвавіший, „в їх таборі найшов прибіжище також суспільний радикалізм, звертаючись вістрям проти польських дворів“. Москвофіли („старорусини“) будучи елементом консерватвиним і більш апатичним виростають на „поржондних русінув“.

„Зрештою, тут не дуже орієнтувалися у внутрішніх руських спорах, може через незнання преси, друкованої іншою азбукою. Звідсіль і „порядність“ чи непорядність русинів була оцінювана відповідно до ступня їх активности — у відворотному порядку...“

Автор переводить тезу, як первісні „тверді“ старорусини, пізніші політичні й культурні москвофіли, помалу ставали цілком москалями:

„У письменстві російська мова витискає давне „язичіє“ з його етимольогією, — у публіцистиці поруч із завміраючим „Галичанином“ піднімала голову чисто російська „Прикарпатская Русь“.

Паралельно з цією національною тезою переводить автор і другу, віроісповідну, а саме, що москвофіли-росіяни у процесі свого наближування до російщини — щораз далі віддалялися від греко-католицизму та наближувалися і тепер наближуються до православія, тим більше, що маразм москвофілів втримував парохіян москвофільських парохій „на тому самому ступні свідомости, на якому вони стояли колись, у половині 19. ст“.

„Зате йшло „освідомлення“ інше. З Житомира, з Почаєва, почали перекрадатися пропагатори православія, відкликуючись до давньої спільної православної минувшини. Найбільш успіху найшли на Лемківщині, де унійтський клир був майже весь — старорускьий. Тій пропаганді, яка саме йшла в роках оживлення російських впливів серед давніх старорусинів, у роках неославізму 1908—13, не міг опертися (може й не хотів?) староруський клир, який чейже звертався і серцем линув до Росії і до її культури. Як важко було боротися з православіям, що в ідеольогії російській зливалося з національністю і самодержавіям!...“

Стверджуючи, що підчас війни москвофіли тріюмфально витали московські війська та масово переходили на православія, автор переходить до нинішніх часів і звертає відразу увагу на таку аномалію, що нпр. на Волині українські посли ББ воюють з московськими впливами у церкві і „мають деяку підтримку уряду“, зате в Галичині „зближуються до уряду нечисленні посли „старорусини“...“

„Зрештою казати про „старорусинів“ це нині анахронізм. Давніші москвофіли перейшли еволюцію і стали москалями. З давнього „язи-

---

тім соймі було менше, як мізерне. Поминаючи дрібне їх число, яке не давало їм змоги ставити внесення й інтерпеляції, їх поведінка супроти більшости була понижаюча, а ще більше понижаючим було трактування їх більшістю. Маршалок, отвираючи сойм з поминенням української мови, кинув русинам відразу в очі болючу фразу, що вибори дали, мовляв, доказ, що руський нарід, не зважаючи на тількилітні підшепти, звернув своє довіря в сторону дворів і польської шляхти. — що руські посли мовчки й покірно сховали до кишені. До краєвого виділу не вибрали ані одного русина. З сільської курії вибрали Валеріяна Подлеського, що також не викликало протесту.

В тій сесії не було ані одної замітнішої української промови, ані внесення. Кілька разів забирали руські посли голос при верифікації виборів, з таким успіхом, що польська більшість затвердила всі польські мандати, вибрані насильством і корупцією, що було виказане фактами, а крім того уневажнила вибір Іскрицького, покликуючи рівночасно поляка Усуровського до сойму. І це знесли чемні і терпеливі русини смирно. При верифікації вибору намісника Потоцького в Підгайцях, проти котрого кандидував Вахнянин, забирав голос Романчук, та виборці русини з Підгаєць пішли в своїй чемности так далеко, що відкликали внесений протест. Це очевидно зробило положення Романчука неможливим. та проте він пішов за далеко, інтерпретуючи відкликання протесту тим, що, мовляв, виборці хотіли цим показати, що вони до особи Потоцького не мають недовіря.

Так виглядала та опозиція і не диво, коли проти намісника і президента Ради Шкільної Краєвої один учитель кандидував, а другий мав оспорювати його вибір. На додаток епископ Сильвестер Сембратович, який тоді, заступаючи митрополита, сидів з цього титулу в соймі, голосував при верифікації з поляками, і то в тих, зрештою нечисленних випадках, де з русинами голосували деякі польські посли.

При буджеті промовляв із русинів Січинський з темпераментом, хоч загальниково, розводячися широко над нуждою народу, та не навів ніяких конкретних вимог і не представив ніякої програми, а що найдивніше — по тім усім голосував за буджетом.

Взагалі та сесія сойму лишила з руського становища якнайприкріше враження. Наша політика була в цілім того слова значінні ніяка. Як списався нарід при виборах, так списалися в соймі його посли.

Одним відрадним фактом з 1883 р. було заснування „Народньої Торговлі“, головно заходом Василя Нагірного, який, покінчивши техніку в Ціріху, вернувся до краю і забрався з жаром до економічної роботи.

(Далі буде).

—o—

ція" не залишилось ні сліду. Для народу пишуть місцевою мовою — українці сказалиб: українською — навіть вживають зненавидженої колись фонетики. Так видають газетку для простолюддя „Земля і Воля", так друкують брошурки для читалень ім. Качковського. Але хорони Біг мови тої ніколи не відважаться назвати українською; в їх понятті це „малоросійське наріччя" одної, багатої у відміни, мови російської. Для себе, інтелігенції, пишуть часто по російськи і так говорять між собою. Російським є „Русскій Голос", що виходить у Львові, орган вже не якихось відірваних від пня старорусинів, але росіян, розпорошених по цілій Польщі. Галицькі росіяни належать до загально-російського „Національного Обєдінєнія". У російській мові появляються теж нечисленні зрештою публікації львівської Ставропігії і „Русская Матіца"..."

Далі автор доказує, що галицькі москвофіли цілим серцем підтримують православія, у католицькому житті участи ніякої не беруть, бо чуттєво сприяють православію. Видно це навіть по їх пресі, яка мерщій нотує вістки з православних свят зпоза Галичини. Ставропігія духом перестала бути установою католицькою. Серед співробітників „Временніка", органу Ставропігії, находяться передвоєнні пропаґатори православія. Католицькі священики-москвофіли йшли навіть разом пліч-опліч, з православними духовниками у спільній процесії підчас останнього „талергофського походу", забуваючи про канонічну заборону.

Наприкінці автор навязує до цілком актуальних справ, до зусиль признати для Лемківщини окремого єпископа, і то зпоміж москвофілів, та про делегацію світських членів Ставропігії до Ап. Візитатора Гудечка. Автор покликується на самих авторів тої делегації, що вважають її „демонстрацією". Від себе ніяких висновків не робить і залишає їх читачеві, але ці висновки аж надто прозорі: хто дбає про католицизм, той не може підтримувати москвофілів, пропаґаторів і прихильників православія. Ясний теж висновок політичний: хто не хоче мати ще одної меншинevої проблеми в Польщі і більшого національного хаосу — не може підтримувати табору, який щораз більше деклярується як частина ніколи в Галичині не істнуючого російського народу.

Стаття, як бачимо, справді цікава. А проте, погоджуючися цілком з висновками тої статті, *не можемо погодитися з тезою автора, що москвофілів вже нині нема, зате є москалі.* Правдою є, що *одиниці* прийняли вже цілком російську мову у своєму приватному житті, ті одиниці, як усі неофіти-ренеґати, вважають своєю місією ширити це ренеґатство словом і письмом, використовуючи наявність „старорусинів". А проте це лише *одиниці*, свідомі своєї спільноти з москалями, — про ширші кола москвофілів, про старих москвофілів-священиків та про москвофільські села можна лише те сказати, що вони *відстали, зупинились у процесі національного освідомлення.* Процес кристалізації їх національного обличчя заведе деяку частину безперечно до народу російського, але *величезна більшість* не вважаючи на всі штучні зусилля, *стане на національну українську плятформу.* Та й зпосеред одиниць, які нині відцурались свого народу, в дальших поколіннях напевне чимало повернеться до українського народу, бо такий закон природи.

Чому вбивство Кірова вивело з рівноваги Москву?

Таке питання завдає собі В. Стпічинський у „Курієрі Поранні" (з 8. ц. м.) та відповідає на нього дуже цікаво. Доходить до цієї відповіди аналізою настроїв, які запанували у Парижі після вбивства президента Думера, у Берліні після виявy змови Рема та нині у Москві, після вбивства Кірова. Слушно теж зауважує автор, що совітська преса писала зі страшним обуренням про масові екзекуції Гітлера при здавленні плянованого пучу Рема, а нині впродовж кільканаціяти годин большевики розстріляли 66 осіб і заповідають ще дальші екзекуції. Зате напр. у Франції, де, здавалось би, відносини хиткіші ніж у Совітах, нікому й на думку не прийшло відповідати на один атентат масовою масакрою та дошукуватися масових змов. Ніхто теж не подумав би про якийсь розгалужений заговір у Совітах, якби вони самі цього своїми екзекуціями й неясними комунікатами не розтрубіли по всьому світі.

Після таких міркувань автор звертає увагу на психольогічну ділянку. Причину неймовірних леґенд про „білогвардейські" змови та масових екзекуцій треба шукати „у психіці диктаторів, в їх почутті непевности життя і потребі шукати заспокоєння — після потрясення, викликаного смертю Кірова — у терористичній акції, у креуванні собі противника, щоби найти пільгу у сатисфакції знищити його".

„Можливо, що доходимо до суті проблеми, якої зміст у тому, що підчас коли у свободолюбних режімах причиною неспокоїв бувають здебільша незаспокоєні аспірації народу, у диктаторських устроях нарід мовчить під гнетом терору, зате джерелом загального неспокою стає острах пануючих. Той другий рід неспокою є здебільша багато гірший, тому, що він не є творчий, не випливає з дійсности та зберігає всю небезпеку химерних нервів..."

—o—

Письменник обвинувачений у шпигунстві.

РОЗЯСНЕННЯ СПРАВИ СТ. БЖОЗОВСЬКОГО.

Відчит проф. В. Клінґера у Львові.

Дня 7. ц. м. приїхав до Львова з відчитом професор познанського університету д-р Вікентій Клінґер (колись проф. київського університету, де викладав теж по українськи) з відчитом про славну в польській літературі справу Станіслава Бжозовського, обвинуваченого у тому, що був на службі царської охрани. Саме 25 літ минуло від часу, коли Бжозовський на партійнім суді у Кракові боронився проти цього закиду, домагаючись доказів і хоча нераз уже у польських літературних колах чути було голоси, що пора зібрати суд, що остаточно направив би кривду памяти великого письменника, досі цього не зробили.

В. Клінґер, приятель і вчитель Ст. Бжозовського був одним з перших, що від першої хвилини виступив беззастережно в його обороні, статтями і брошурами, заявляючи, що маємо тут до діла з трагічною помилкою. Він чи не єдиний збирав 27 літ усі матеріяли до цієї темної справи і хоча ні словом не натякнув у своєму відчиті про свої заслуги для її висвітлення, нема сумніву, що саме він найбільше причинився до реґабілітації невинно обвинуваченого.

Сумна роля преси і суд.

Історія цього обвинувачення дуже цікава. До польської соціялістичної преси попадає у 1907 р. звістка, що відомий російський революціонер Бурцев, має докази, що Бжозовський служить в охрані. Соціялісти вірять Бурцеву. Консервативна і націоналістична преса ненавидить Бжозовського за його завзяту критику Сенкевича, що стоїть тоді на вершку своєї слави і за його соціялізм. Громадянство більше вірить пресі, ніж молодому непопулярному критикові, що піддає гострій аналізі признані слави польської літератури. Приятелі Бжозовського домагаються партійного суду: є між ними Жеромський, Оркан, Іжиковський, Ортвін, Л. Бельмонт, В. Морачевський, Р. Бубер.

На суді стає проти Бжозовського колишній аґент охрани Бакай, пізніше співробітник Бурцева. Він твердить, що передав раз у Варшаві Бжозовському 75 крб. за якийсь рукопис для охрани і що Бжозовський мав дістати ще вдруге 250 крб. Документів на це не було, але Бурцев обіцяв їх доставити. Скликали другий суд з таким самим вислідом: документів не було, а Бурцев покликувався ввесь час тільки на достовірність Бакая. Мужі довіря Бжозовського оголосили комунікат, що вини йому на суді не доказали, з проте у прилюдній опінії підтримуваній пресою Бжозовський надалі залишався під питайним знаком провокатора, часописи і видавництва не приймали його творів.

Достовірність аґента, поліційні акти.

Проф. Клінґер доказує безспірні факти, що єдиний доказ проти Бжозовського — прізвище „Бжозовський" у записнику Бакая було без імени і без ніяких даних; що 25. січня 1905 р., коли Бакай мав передавати гроші Бжозовському у Варшаві, Бжозовський був у Закопанім; що Столипін ствердив в одній своїй довірочній промові, як Бакай уже в ролі революціонера при Бурцеві знову пропонував свої послуги охрані і що це був хабарник.

Та найважніші докази принесли розшуки в архівах російської поліції та охрани, коли вони стали доступні після революції. Урядовець у польському посольстві у Москві Ст. Джевецький перешукав усе, що можна було і не найшов ніяких слідів прізвища Ст. Бжозовського; пізніше Фелікс Кон, член першого совітського уряду у 1920 р. і колишній член партійного суду Бжозовського, заявив у 1927 р., що обвинувачення поляґає на помилці; відомий большевицький діяч К. Радек підчас своїх відвідин у Польщі заявив, що дав у свій час доручення перешукати всі поліц. архіви у Рад. Союзі і ніде не найшов записок про Бжозовського.

Видавництво, яке не істнувало.

Проф. Клінґер подає ревеляційну подробицю у цій справі. На весну 1907 р. звернувся Бжозовський до нього з Фльоренції, щоб він добув гонорар від рос. видавництва у Києві „Серп", яке кілька місяців тому замовило в нього працю про ролю жидів у польській літературі за 300 крб. Бжозовський рукопис вислав на адресу „В-во Серп, Київ", дістав відповідь, що рукопис видавництво дістало, але гонорару досі не міг добитись, не вважаючи на численні свої листи. Виявилось, що такого видавництва нема і що „Серп" це фіктивна фірма — охрани, яка таким робом добула рукопис від Бжозовського, щоб його скомпромітувати. Ані сам Бжозовський, ані ніхто інший не догадувався звязку між цим замовленням і пізнішими обвинуваченнями його у звязках з охраною.

В очах тих, що ближче стежили за справою Бжозовського, вона віддавна ясна. Але польський загал живе досі відірваними, неясними її відгуками. Проф. Клінґер є тої думки, що офіціяльну реґабілітацію імени Бжозовського повинна проголосити польська Академія Літератури, якої духовим батьком був Ст. Жеромський, що сам уважав одним із найперших її завдань саме цей виступ в обороні високоідейного письменника.

З відчитової салі.

Заходом Українського Т-ва Прихильників Мистецтва і АНУМ, відчит д-ра М. Драгана: „ГОЛОВНІ ТИПИ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ" дня 8. ц. м. у салі „Бесіди".

Прелеґент поставив собі нелегке завдання: вияснити теоретично і на прикладах з історії мистецтва, демонстрованих на екрані, які є головні типи мистецької творчости. Почав він від такого важкого питання як загально поширений погляд, буцімто кожний може оцінювати мистецький твір тому, що має очі і власний смак. Оцінка мистецтва домагається такої самої підготовчої праці як кожна інша ділянка знання. Одною з перших вимог такої оцінки є потреба орієнтуватись у ріжних підходах до мистецького матеріялу, що здебільша є залежні від ріжних зацікавлень глядача. Джерело всіх мистецьких напрямків корениться не тільки в ріжних впливах даної культурної доби, а передовсім в основних засновках людської психіки.

В історії мистецтва можна виділити три найзагальніші підходи мистця до природи, якої матеріял він перетворює у твір мистецтва: реалізм, ідеалізм та експресіонізм. Термінів цих не треба плутати з мистецькими напрямками ріжних епох, де вони мають інше значіння. Мистець супроти природи може станути на становищі: якомога вірного її відтворення, схоплення з неї тільки загальних типових рис даного предмету або різкого підкреслення тих рис, які він, відповідно до свого сюжету, вважає за найбільше характеристичні і мають на меті розворушити чуття.

Кожний із згаданих тут типів має багато родів, що розпадаються на школи, а проте йдучи за таким загальним подідом можемо на прикладах з історії мистецтва показати до якої методи даний твір належить. Прелеґент доповнював свої теоретичні виводи такими прикладами з ріжних епох. Бачили ми по черзі твори грецького мистецтва, візантійського середневічча, Ренесансу аж до сучасних західно-европейських і українських мистців.

На салі було досить публики. Незвичайно ясна форма викладу і цікава тема залишила між слухачами якнайкраще враження. Неодин, що досі відвідував малярські вистави певно був приємно здивований, що деякі важкі проблеми, відповідно освітлені, стають ясні і відкривають зовсім нові овиди. Це був перший у Галичині відчит з чистої теорії мистецтва у такій популярній формі.

Звязок української справи з міжнародньою політикою

В суботу 8. ц. м. в год. 8. веч. у Великому Лузі у Львові ред. І. Кедрин виголосив реферат на повищу тему, подаючи у популярний спосіб огляд геополітичних відносин у передвенній Европі та генезу тихоокеанської проблеми. Згадав про суттєві причини великої війни (морське суперництво Вел. Британії і Німеччини, балканське суперництво осередніх держав і Росії та сухопутне суперництво Німеччини й Франції) та про ситуацію, створену версайським договором. Ширше зупинився на поділі держав Европи на ревізіоністичні й протиревізіоністичні та на т. зв. версайській системі французьких союзів. З черги вказав на заломання тієї лінії після перемоги націоналістичних течій в Італії і Німеччині та з моментом японського наступу на Далекому Сході, що подиктував Совітам зміну своєї політичної тактики. Міжнародній огляд закінчив увагою про вступлення Совітів до Ліги як активного чинника в европ. політиці, польсько-німецке порозуміння, вагання Франції та взагалі шукання нової рівноваги сил.

Потребу цікавитися закордонними справами і точно за ними слідкувати мотивував автор тісною залежністю будуччини української справи у її самостійницькій площині від розвитку міжнародніх справ, точніше — від устійнення спільности інтересів українських та інтересів тих міжнародніх чинників-великодержав, які невдоволені нинішнім станом на Сході Европи. Аналізуючи можливости реалізації української державности чи то в площині соборности чи на котрійнебудь із чотирьох українських етнографічних земель, що находяться у складі чужонаціональних держав, ширше прелегент зупинився на міжнародній позиції Совітів, їх успіхах та на можливостях ізоляції Совітів. Поставив тезу, що українцям треба вести самостійну українську політику у всеукраїнському розмірі, не попадати у скрайність фальшивою інтерпретацією гасла „віри у власні сили" (новітня історія не знає прецеденсу визволення недержавного народу виключно його силами) та шукати собі приятелів у протисовітському міжнародньому таборі. Найкраще українці вийшли, колиб світ поділився на русофільський габор і антиросійський чи антибольшевицький і колиб центральною міжн. проблемою стало питання большевизму та його організ. й ідеольогічного московського центру. У цьому напрямку повинна теж працювати українська інформаційна служба супроти всіх чужинців.

Відчит тривав поверх одну годину при повній салі.

Протиалькогольний реферат.

У неділю 9. 12. відбувся в домівці „Каменярів", вул. Міцкевича 7/ІІ. протиалькогольний реферат з нагоди 25-літн. ювилею „Відродження". Реферат виголосив представник „Відродження" п. В. Романовський. По рефераті відбулася дискусія, у якій забирали голос: пп. Стахів, Прокопів, Федак і ін. Присутних ок. 40 осіб.

При цій нагоді слід замітити, що „Каменярі" від заснування стоять на протиалькогольному становищі, відбувають всі свої імпрези без алькоголю та забороняють своїм членам вживати алькогольні напитки. Крім того пропагують здержаність від курення тютюну.

З організаційного руху.

ЗОЛОТОПОТІЧЧИНА.

Дня 5. грудня ц. р. відбулася в салі читальні „Просвіти" в Зол. Потоці нарада в справі виборів солтисів і підсолтисів. На нараді явилися вибрані громадські радні всіх громад, які входять до волости Золотопотіччини в числі 160 осіб.

На нараді виголосив адвокат Мисевич обширний реферат, в якім докладно пояснив постанови виборчого реґуляміну в справі недалеких виборів солтисів і підсолтисів. Доказом зацікавлення громадянства Золотопотіччини виборами було м. ін. і те, що на нараду явилось велике число громадян околичних сіл, які не ввійшли підчас останніх виборів у склад громадських рад. **Учасник.**

Поїздка мін. Геса до Парижа.

Берлін, 10. ПАТ. „Базелер Нахріхтен" повідомляє, що мін. Гес виїде в середу 12. грудня ц. р. до Парижа. Його візита матиме приватний характер і міністр замешкає в готелі, а не в німецькій амбасаді. Мін. Гес у розмові з французькими комбатантами буде переконувати французів, що націонал-соціялістична Німеччина не приготовляє відплатної війни проти Франції. Метою німецької політики заключити союз, який обіймав би Німеччину, Францію та Польщу. Німеччина заключить з Францією своєрідний договір про ненапад подібно як з Польщею і згодиться на кожний речинець, який подасть Франція. Франція домагається обмеження зброєнь.

Непримирне становище Мадярщини.

ЖЕНЕВА, 10. 12. ПАТ. У понеділок ціле передполудне велись переговори над зладженням резолюції, яка вдоволила би Югославію і на яку погодилась би Мадярщина. Переговори мін. Лявала, барона Альойзія і мін. Ідена не довели до успіху. Франція запропонувала таку резолюцію, яка осуджувала би терор, пригадувала 10 статтю пакту Ліги Націй про пошанування незалежности територій і політичної незалежности чужих держав та накладала обовязок на мадярський уряд перевести слідство та покарати деяких винних урядовців.

Одначе цю пропозицію відкинула мадярська влада. Всеж таки в Женеві переконані, що властися знайти компроміс.

Чехословаччина підпише східний пакт.

ЖЕНЕВА, 10. 12. ПАТ. Чехословацький уряд повідомив офіційно Францію і СССР, що підпише проєкт східного пакту і приступить до договору між Францією і СССР, який підписали в Парижі 5. грудня ц. р. мін. Лявааль і ком. Літвінов. Тому мін. Бенеш обмінюється нотами з мін. Лавалем і ком. Літвіновим.

Вигнали епископа за комуністичну акцію.

АТЕНИ, 10. 12. ПАТ. Преса повідомляє, що грецька влада приказала вірменському єпископові в Атенах покинути негайно Грецію. Влада мотивує своє рішення тим, що єпископ вдержував звязки з комуністичною організацією та її провідником.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, І. пов. Тел. 54-46.** 539 77-?

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів,** Хорущина 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матераци по 7 зол. 639 6—100

— **Зїзд Отців-Проповідників Марійських організацій** відбудеться у Львові в днях 26. і 27. грудня ц. р. В програму зїзду входить цикль рефератів з методики праці в Марійських організаціях. Кошти дводенного удержання з приміщенням 5 зол. Зголошення слати найдальше до 24 грудня на адресу: Марійське Товариство Молоді, Львів, вул. Сикстуська 39а. 677

— **Чергове засідання Комісії нової історії України при Історичній Секції НТШ** відбудеться в неділю 16. грудня ц. р. в год. 10. у Бібліотеці НТШ. з рефератом д-ра Миколи Андрусяка п. н.: „Юрій Венямин Остерман і його збірка матеріялів до галицької історії в XIX ст."

— **Увільнили з Берези Картуської.** Дня 5. XII. повернувся по 5-місячному побуті у Березі Картуській дир. Совик Степан з Рави Руської. З вивезених у тому часі до Берези з равського повіту лишився ще м-р Волод. Петришин.

— **Вийшли на волю.** 8. грудня вийшли на волю з кремянецької вязниці, відбувши кару 2 і пів роки вязниці, Юрій Козубський, Микола Медвецький і Петро Львович, засуджені рівенським окружним судом за приналежність до орган. „Юнак" (ОУН.) на 2 і пів роки вязниці та позбавлення прав на 6 років.

— **На виставі АНУМ,** що має бути за тиждень влаштована у Львові, будуть виставлені останні праці наших мистців з Праги: М. Бутовича, О. Лятуринської і Г. Мазепи. Бутович виставляє між ін. серію проєктів вертепних ляльок. Мазепа свої олійні праці, Лятуринська різьби. Інші емігранти-мистці заступлені на виставі — це Масютин з Берліна, Грищенко з Парижа, П. Холодний з Варшави.

— **Черновецький український щоденник „Час"** не виходив від 27. м. м. до 8. XII. В числі з 8. м. м. редакція повідомила на першому місці лаконічно, що „денник „Час" не появлявся 10 днів з причин незалежних від видавництва". Довідуємося, що румунська влада припинила була „Час" на 10 днів за одну статтю.

— **Десятиліття Українського Клюбу у Варшаві.** В пятницю, 7. ц. м. святкував Український Клюб у Варшаві десяті роковини свого істнування та одночасно відкриття нового приміщення. В прегарній салі та численних менших кімнатах Клюбу (вул. Хмільна 5.) зібралося біля 250-ти гостей — між ними й чимало представників чужих культурних та товариських кругів, яких привитав голова Клюбу д-р М. Ковалевський, підчеркнувши у своїм короткім вступнім слові чисто товариський характер Клюбу. В артистичній частині вечора, яку започаткував Український Нац. Хор під дир. С. Сологуба, приготовлено гостям правдиву несподіванку: виступ п-і Марії Сокіл і Антона Рудницького, які якраз були в переїзді через Варшаву. Їх оваційно привитала саля, а з кожною виконаною піснею та арією ентузіязм ще більшав. Після концертової частини почались танці, які протяглись до білого ранку. Управі Українського Клюбу можна зложити щирі гратуляції як за придбання такого приміщення, так і за такого початку. — *Присутній.*

Видалені селяни.

БУДАПЕШТ, 10. 12. ПАТ. Мадярська Тел. Аг. повідомляє, що нова партія виселених, 272 осіб, що приїхали на кордонну стацію Сегед, це в більшості вбогі селяни, в жалюгідному стані. Вигнали їх із Югославії до кількох годин. Один тому кілька днів перейшов тяжку операцію.

Проти чужинних робітників у Бельгії.

БРЮСЕЛЯ, ПАТ. Королівський розпорядок уповажнює міністра праці устійнювати в кожній царині промислу процентовий контингент чужинних робітників і замужних жінок, щоби евентуально заступити їх безробітними.

Польський бальон осів у СССР.

МОСКВА, 10. 12. ПАТ. Польський бальон „Торунь" осів на території хліборобського колхозу ім. Тельмана, гроимади Калінін, Озівсько-Чорноморського краю. Летуни вийшли ціло, бальон ушкодився. 10. грудня летуни виїздять через Москву до Варшави.

З дороги життя.

Через різні шкла.

Через ріжні скла дивляться люди на світ і на життєві події і ріжно до них підходять, ріжно на них реагують.

Тому нераз дивуюся, чому в нас таке безриб'я, безводдя, безтиччя в ділянці драматичної творчости, хоч ми нарід із зародком і з нахилом до драми.

Є впр. у письменницькій професії неформальність, називається плягіят. — Є це чужий твір, підписаний власним іменем. Щось таке, якби на чужій папіросниці дати свій моноґрам. Траґедії в цьому нема, але може з цього бути.

Написав колись Клим Поліщук повість п. з. „Отаман Зелений". Проф. Леонід Білецький виказав як на долоні, що це плягіят повісти Андреєва.

Не забуду тої днини. Прийшов Поліщук до „Атляса" зломаний, пригноблений. Хотів покінчити зі собою. Я став його заспокоювати; переконував, що в такому випадку найкращий лік — горівка і вино, напереміну, поки одно не поможе.

Попили ми до вечора, а як наближалася ніч, Поліщук пішов у хату, зажив якусь делікатну отруту і пробував умирати. Жінка позвала ратункове поготівля, лікар випомпував отруту, горівку і вино і всі дари божі пішли на марне

Та був у цьому зародок драми.

Як інакше повів себе в аналоґічному випадку член іншої нації. Видав під своїм іменем повість і зладив фільмовий сценарій п. з. „Червоний блазень". Пок. редактор „Нашоду" Еміль Гекер розкрив безсердечно тайну цього твору. Доказав, що це переклад повісти німецького автора „Дер роте Нарр", де змінено лиш одну особу, заступаючи її урядовцем сусідського міністерства закордонних справ.

Приїхав відшифрований автор до Львова і теж зайшов до „Атляса". (Всі дороги ведуть не тільки до Риму). Без моєї поради знав, що на журбу одинокий лік — горівка і вино.

Попили ми здорово. Один лавреат Львова таки не видержав і спитав:

— Як там направді стоїть справа з тим, що тобі закидають плягіят?

— Річ зовсім проста — відповів добродушно автор „Червоного блазня". Знаю, що багато людей жило з плягіятів, а не чув досі, щоби хто через плягіят умер...

Це була відповідь правдивого фільософа. Не можна вмирати від того, з чого хочемо жити. Але треба теж (моя рада) йти за прикладом найбільшого плягіятора Шекспіра і давати плягіят кращий від оригіналу.

Тиберій Горобець.

— **З життя Пластприяту при СУПЕ.** 30 м. м. відбулися у Празі другі сходини Пластприяту. До цього часу Пластприят нараховує 72 членів. Збори відмітили заслуги для організації нинішнього голови її д-ра Н. Білика. На сходинах зібрали кч. 400 для ржевницьких українських пластунів на улаштування микол. вечірки. (У. Т.)

— **VI. Звичайний Зїзд Союзу Українських Пластунів Емігрантів (СУПЕ)** відбувся 2. ц. м. у Празі при участи делегатів усіх куренів СУПЕ і гостей. Обрано нову Команду в складі: проф. Р. Лісовський — комендант, інж. Є. Курилюк — заст. ком. і реф. економ. та звязку, О. Голубінка — секретар, д-р А. Куриляк — орган. рефер., Ст. Росоха — рефер. преси і пропаг., Р. Федчук, А. Чернявська; кооптовано на скарбника д-ра О. Леонтович-Пачесову. Заступники: В. Безсонів і Б. Рубинович. Рев. ком.: П. Богацький, інж. Р. Каратницький, І. Посацька; заст.: А. Хмарук, М. Сорока. Зїзд вислав привіти: президентові Масарикові, мін. Е. Бенешові — старості Союзу чсл. пластунів, ген. Клецандові, проф. Свойсікові — нач. Союзу чсл. пласт., Митроп. А. Шептицькому, б. команд. У. П. У. проф. С. Левицькому, б. команд. СУПЕ інж. Є. Кульчицькому та краєвій пластовій старшині в Ужгороді.

— **Влом до церкви.** Дня 3. XII. рано якийсь невідомий злодій вломився до церкви у Раві Руській і вкрав одну чашу вартости 100 зол. Вломника дотепер не зловили.

— **Львівська хроніка.** В ратушевій брамі зімліла безробітна і бездомна Анна Мудрейко, що від кількох днів нічого не їла. — Під муром жидівського цвинтаря на Янівськім знайшли останки діточого трупа, якого роздзьобали ворони. — Покінчила самогубством гімн. учителька д-р Іда Льотрінґер, що в ванні з теплою водою перетяла собі жили та випила отрую. Вона вже кілька разів намагалася покінчити з життям та тоді її відратували. — З канцелярії адвоката д-ра Дрекґевича при вул. Шопена 4 вкрали дві машини до писання вартости 1.000 зол. —

— **Краєва хроніка.** До мешкання Альфреда Венцковського в Ордові пов. Радехів добулися в ночі вломники і зрабували срібло та гардеробу загальної вартости 4.500 зол. — Під потяг, що їхав з Тернополя на Підзамче кинувся якийсь мужчина, якому колеса відтяли голову. — В Стрию зачадився на смерть підчас купелі у власній лазничці Влад. Дмитрук, підстаршина 53 п. п. — В Рівному арештовано ревідента бухгальтерії місцевої скарбової палати, Андрусяка у звязку з викритими зловживаннями. — В Добромилі убив Антін Лазор свою тещу Анастазію Лазор підчас сварки за маєток.

— **Злодійська спілка.** В селі Писарівцях пов. Сянік була злодійська спілка, що допустилася багато крадіжей в околиці. Спілка була зорґанізована на кооперативний лад, вела бухгальтерію і розділювала відповідно до вложеної „праці" зиски між своїх членів. Магазин злодійської спілки находився в пивниці одного дому в Писарівцях, а вхід був старанно закритий перед оком поліції. Велика камінна плита накривала вхідний отвір, а на плиті були зложені дрова. Члени спілки мали незлі доходи. На гостинці зі Сянока до Коросна є кілька заїздів, де відпочивають фірманки, що везуть товари з одного міста до другого. З возів підчас постою щезали ріжні товари, як мішки з ожком і мукою або скрині з чобітьми. Перед кількома тижнями один господар з Посади Яцьмірської, Радванський женив свого сина. В коморі приготовив на весілля все, отже нові вбори, два кожухи, цілу виправу та харчі. В ночі закралися злодії і все забрали. Під селом Юрівці один опришок напав на вчителя, що вертав зі сусіднього села. Вчитель був сильний і мав грубу палицю. Одним ударом звалив напасника на землю і приневолив до втечі. В останніх днях поліції вдалося арештувати цілу шайку, зложену з кільканацятьох членів.

— **З Польщі.** В Лодзі було в одному дні сім випадків, де жінки відобрали собі життя. Одна з них кинулася під потяг, пять зажило отрує, а одна застрілилася. — На село Дзерґеле пов. Ґродно напала велика тічня вовків і коли люди поховалися до хат, вовки вхопили 16 овець і понесли в ліс.

— **Клюб нещасливих подруж** повстав тому два роки в Парижі. Недавно оголосив він брошуру зі звітом із своєї діяльности, що має на меті приєднувати нових членів. За тим звітом клюб має 1.900 членів і ділиться на дві секції, з яких одна обіймає 1.200 членів мужчин, друга 700 членів жінок. Але не треба думати, що в Парижі нема вже більше таких, що нещасливо подружилися. Є їх більше, пише в брошурі голова клюбу з емфазою, і мусить бути, бо всюди чути нарікання на нещасливі подружя. А коли читати книжки, написані великими авторами, приходимо до висновку, що взагалі нема щасливих подруж. Завданням клюбу є не тільки змінцяти нещасливі подружя, але й радити їм і звільняти від душевного тягару. При виконуванні тих завдань клюб зустрічається з великими трудноощами. Більшість нещасливих пібраних мужчин і жінок не може покинути дому, щоби відвідувати клюб, в якому лихий партнер подружя бачить свого ворога. Тому першим завданням клюбу довести своїх членів до клюбових засідань. Часто треба вживати дуже рафінованих способів, при яких службовці клюбу мусять виявити незбиняку відвагу та переживати ріжні пригоди. У звіті наведені з цього приводу пікантні випадки. Дальшим завданням клюбу є робити своїх членів вільними і наново женити, очевидно щасливіше. Клюб має задля цього власне бюро посередництва, яке переводить психотехнічні досліди, виготовлює графольоґічні парере, словом вживає найновіших наукових метод, щоби людину здемаскувати. Навіть графольоґією послугуються при подружому посередництві. Хто з клюбових членів перейде такий іспит, сказано у звіті, не може попасти на невластивого партнера. До тої частини клюбової діяльности нема покищо статистичного матеріялу.

— **Ріжні вістки.** 1. січня 1935 мине 150 літ від заснови „Таймса"; тоді вийде ювилейне число цієї найбільшої анґлійської ґазети з історією Таймдешникарства в Анґлії і 1-ий том „Історії Таймса" до 1841 р. — Німецька цензура сконфіскувала число париського „Журналь" з ревеляціями про підпал райхстаґу. — Макензен святкував своє 85-ліття; Гітлер у супроводі ген. Бльомберга складав йому побажання від нім. народу. — У Брюсселі святкували 25-ліття виконування обовязків бурмистра Макса, що вславився своєю гідною поведінкою підчас німецької окупації. — Населення Японії зросло за останній рік на 956.300 осіб і тепер дійшло до 68 міл. 194.000 душ. — У 69 р. життя помер один із найбільших часописних видавців Анґлії льорд Ріддель. — На місці, де трагічно згинув бельґійський король Альберт, найшли його пенсне. — У Брюсселі мав відчит франц. маршал Франше д' Еспере на тему: „Король Олександер, мій воєнний товариш". — Американський летун Ліндберґ знову відїхав до Европи. — Совітська влада змінила назву міста Вятка на Кіров для вшанування вбитого большевицького діяча, що походив звідтам.

— **Боротьба з людоїдами в Африці.** Уряд у Папуа (Африка) розпочав безпощадну боротьбу з людоїдством, що належить ще до звичаїв у західних племен Гойляля. Задля цього створено між ріками Фле і Кікорі поліційну станицю, що буде висилати стежі й слідкувати за випадками людоїдства.

— **Справлення помилок.** У статті-спомині Альфреда Говиковича п. н. **„Памяти о. Олекси Бобикевича"**, поміщенім в „Ділі" ч. 333, просимо справити такі коректорські помилки: В першому уступі після Андроніка Могильницького вставити: **о. Евген Громницький** (тоді катехит у Стрию). У 12-ому уступі має бути: Бобикевич мав також успіх. Бо в **1899 р.** (не 1889 р.) організував він вибори до ради м. Стрия і сам здобув з третього кола мандат радного.

——o——

З нових видань.

ПЕТРО ДЕРЕШ: *„КАРІЄСЬКА ГРЕБЛЯ"*, Львів, 1934. ст. 136.

Мав це бути сатира на всякі політичні орієнтації, головно радянофільські, також і на смішні типи з галицького життя. Дереш відомий на львівському ґрунті з того, що вмів у каварні осмівати все і глузувати з усього. Навіть друковані ним „Оповідання" у „Нових Шляхах" можна було водночас уважати сатирою на радянців тоді, коли радянофіли вважали його „своїм".

Ця книжечка це збір усяких вирізків з часописів, правдивих і фіктивних, ґалерія дійсних і уявлених осіб, трохи дотепів і нaпів злобних рефлексій про людей і події. Та все це кинене без звязку, з натяками не завсіди зрозумілими, особами, відомими тільки для дуже тісного гуртка осіб і то не типами, а так собі принагідними знайомими. Маємо враження, що автор не знав сам, що зробити з призбираним матеріялом: чи написати політичну полемічну брошуру, чи літературний памфлет і так усе це залишив до кінця. Книжечка нагадує згублений зшиток із усякими беззвязними записками і цитатами для приватного вжитку, покищо необробленими і до друку непридатними. Не тому, що є там злобні „портрети" деяких осіб або намагання їх осмішити. Саме того, чого шукаємо у такій книжці: сатири і гумору тут дуже мало, а літературного хисту ще менше.

Згадує між іншим Дереш про одного такого смішного критика, який в кожній своїй критиці комусь пригадує, що треба було дати книжку поправити. Які страшні обставини, правда? Автори не знають у нас досі, що не все те, що пишеш дома, можна нести просто до друку. Щоде книжки Дереша, то даремне було би давати її комусь, щоб виправив. Мусів би хіба написати ввесь текст наново.

м. р.

ДИВОГЛЯДИ.

Острови родяться щороку.

Голяндська статистика стверджує, що в останньому столітті щороку появляється на поверхні моря пересічно 6 нових островів. Найбільше їх на просторі архіпеляґу Сунда, чимало теж на Пацифіку. Островці ці не є більші як на 500 метрів завдовшки і щезають після кількох тижнів або кількох днів.

Карлик несподівано виріс.

Суд в Амстердамі має рішати небуденну справу. Один цирковий карлик Пітер Муер, подав у суд свого лікаря за те, що той зіпсував йому всю карієру. Карлик занедужав на ґрипу. Його лікар позаписував йому ріжні ліки, завдяки яким карлик не тільки виздоровів, але ще і виріс. Виріс так, що за рік став нормального росту людиною. Наслідком цього втратив він заробіток. Винен усьому лікар.

СПОРТ.

З КАРПАТСЬКОГО ЛЕЩЕТАРСЬКОГО КЛЮБУ.

Видїл К. Л. К. подає до відома, що у найближчих днях починаються лещетарські тренінґи і курси, які організує К. Л. К. Зголошення приймають у вівтірки і пятниці в домівці Клюбу при вул. Костюшка 3, партер ліворуч (Технічне Т-во).

Рівночасно повідомляємо членів К. Л. К., що ширші сходини відбудуться у вівторок 11. ц. м. в 6. год. в домівці Клюбу. З огляду на намічену широку спортову діяльність Клюбу присутність усіх членів - лещетарів конечна.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

„ПРОЛОМ — двотижневик, вийшов окремою книжкою. Львів, жовтень — листопад 1934. ч. 7—10. Зміст: Др. В. Колпачкевич. Шляхом рабів (причинки до історії нашого блукання). Відозва. Оголошення. Стор. 48. ф. 16° Ціна 45 сот. для передплатників.

Д-р Кость Кисілевський: ДИКТАТИ, методичний підручник для вчителів. Львів 1935. Накладом автора. Стор. 41, ф. 16-о.

Денис Лукіянович: ДВА ДОКУМЕНТИ ДО ЖИТТЄПИСУ НАТАЛІЇ ОЗАРКЕВИЧ - КОБРИНСКОЇ. Львів, 1934. Стор. 20. ф. 8-о.

Др. Роман Домбчевський: ЗА ПРАВО МОВИ. Львів, 1934. Накладом Союзу Українських Адвокатів Стор. 88. ф. 8°

ЖУРНАЛИ.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник, орган Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюзу". Львів, 1. грудня 1934. Ч. 12. Р. IX.

ПЛАСТУН, часопис пластової молоді. Севлюш, 1. грудня 1934 Ч. 8. Р. XII.

ПЛАСТОВІ ВІСТИ, орган Союзу Українських Пластунів Емігрантів. Прага, IX.—X. 1934. Ч. 5—6.

ЖИВАЯ МЫСЛЬ, карпаторусскій журнал политики и культуры. Прага, ноябрь 1934. Ч. 5.

PŁOMYK, Warszawa, Nr. 17 P. 19.

PŁOMYCZEK, Warszawa, Nr. 17. P. 19.

Всі зложимо „Дар Просвіті" — всі своїми власними силами викуємо кращу долю нації.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Театр „Заграва": під артист. проводом В. Блавацького.

Судова Вишня:

11. XII. „Рай без жінки".
12. XII. „Ой не ходи Грицю" (в новій постановці В. Блавацького).
13. XII. „Тарас Бульба".
14. XII. „Святе полуня".

Зі Судової Вишні театр іде до Городка.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 11. XII. год. 7·30 веч. „Росхіпна дівчина".

Середа, 12. XII. год. 7·30 веч. Концерт в користь „Сирітської Родини".

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 11. XII. год. 7·30 веч. „Мужчині іграшки".

Середа, 12. XII. год. 7·30 веч. „Під примусовим зарядом".

Кіна.

АПОЛЬО: „Каріока" (Дольорес дель Ріо).

АТЛЯНТИК: „Маскарада".

ВАНДА: „Мадярське кохання".

ҐРАЖИНА: „Жінка на одну ніч" та виступ балалайкового хору.

КАСІНО: „Створена до цілування" (Жан Гарльов).

КОЛІСЕЙ: „Все це жарт", ревія: Фронтом до Сонячної вулиці".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Гаăль).

МАРУСЕНЬКА: „І шож далі, сіра людино?" ревія: „Від Оберка до Каріоки".

МІРАЖ: „Кво вадіс".

МУЗА: „Сини пустині".

ПАЛЯС: „Піснею я завойовую світ".

ПАН: „Ці два, ця третя й четвертий з рогами", „Казанова" (Мозжухин).

ПАСАЖ: „Пімста д-ра Фуманчу" та ревія.

РАЙ: „Пісенькар Варшави" (Е. Бодо).

СВІТ: „Заборонена мельодія" з Джозе Мохікою та „Білий слід".

СОНЦЕ: „Син джунглів".

СТИЛЕВЕ: „Піднебесні птахи"; ревія „Щось у снігу пищить".

УТІХА: „Пригода опівночі" та ревія.

ХИМЕРА: „Тигр убивник".

Закордонне радіо.

Вівторок, 11. грудня 1934.

Відень (506,8) 17·30 Давні хор. пісні, 20·00 „Пародія Дон Карльоса", 21·15 Есп. музика, **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (269,5) 17·50 Форт., **Прага** (470,2) 17·50 Спів, **Атльона** (531) 20·30 Комп. концерт Дваєра, 21·45, 22·25 Спів, **Берлін** (356,7) 12·00, 18·30 Популярна музика, 20·10 „Леуф інс Ґлік" оп. Раймонда. 21·00 Спів музика своїх **Франкфурт** (251) 20·10 Симфонія ч. 5. е-моль Чайковського, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 17·50 Спів, 18·45 Виміняний концерт Швеція-Німеччина (нар. нім. пісні), **Кельн** (455,9) 16·00 Концерт, 17·00 Музика, спів, **Ляйпціґ** (382,2) 17·20 Пісні в супр. лютні, **Мінхен** (405,4) 21·00 Моцартівський концерт, **Будапешт** (550,5) 12·05 Військ. орх., 13·30 Циг. музика, 17·30 Арії (сп. Тімко), 18·30 „Валькірія" оп. Вагнера, **Міляно** (368,6) 17·10 Орх., 20·45 Концерт, **Рим** (420,8) 23·00 Легка музика, 20·45 Концерт.

Середа, 12. грудня 1934.

Відень (506,8) 17·05 Твори Ол. Бурґштелєра, 20·00 Поезія та музика, 22·00 Форт. квінтет а-дур Двожака, 22·55 Есп. пісні, **Братислава** (298,8) Смичк. квартет, **Кошиці** (259,1) 17·05 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (269,5) 11·05 Військ. орх., **Прага** (470,2) 10·15 Сальон. музика, 19·30 Італ. пісні й арії, 20·00 Симф. концерт, **Париж** (1648) 21·30 Камер. музика, **Данціґ** (230,2) 19·30 Міжнар. пісні, **Мадрид** (274) 22·00 Спів, танк. музика, **Атльона** (531) 20·30 **Білгород** (437,3) 16·00 Пісоньки. **Любляна** (569,3) 20·00 Вок. концерт, **Рига** (514,1) 18·30 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 15·25 Нові пісні, 18·30 Різдвяні пісні й музика, **Гайльсберг** (291) 21·35 Швабські пісні, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 15·15 Дитячі пісоньки, 19·00, 21·00 Спів, музика, **Кельн** (455,9) 24·00 „Ді люстіґен Музікантен" муз. ком Гофмана, **Ляйпціґ** (382,2) 18·05 Ісляндське село, **Будапешт** (550,5) 12·05 Квінтет, 17·30 Циг. музика, 20·35 Концерт, **Міляно** (368,6) 14·20 Легка музика, 13·10 Орхестра, 17·10 Камер. муз., **Рим** (420,8) 20·45 Оп. вечір.

Львівське радіо.

Вівторок, 11. грудня 1934.

6·45 Ран. авд., 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорол. вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 Для дітей: „Про Катрусю замазлючку", „Танцювали два Михайли", 13·00 Пол. ден., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Легка музика Дінку з гр. пл., 16·45 Скринька ПКО, 17·00 Старофранцузькі танки, 17·25 Куток мови, 17·35 Спів у супр. фортепяну, 17·50 Почт.-техн. скринька, 18·00 Сільва рерум, театр. репертуар, 18·05 Театр. фейл., 18·15 Легка музика, 18·30 Хто слухає радія в Польщі, 18·45 Найновіший Беренґів твір, 19·00 Нар. пісні Тешинського Шлеська (хор), 19·20 Актуальна гутірка, 19·30 Пісоньки Люісінни Боер із гр. пл., 19·50, 19·56 Спортові вістки, 20·00 На чому основується музикальність, 20·15 Літературний вечір, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як праюємо, 21·00 „Розспіваний диліжанс" авд. на осн. давніх пісоньок укладу Льва Шілера, муз. Палестра (орх., хор), 22·15 Творчість Карла Шимановського на гр. пл., 22·45 Радіова есперантська скринька, 23·05 Танк. музика.

Середа, 12. грудня 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·15 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Дрібні форт. та скр. твори Рахманінова, Крайзлера, Горовіца з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Театр. фрагменти, 16·00 Концерт, 16·45 Для ст. дітей: Король Пущі та Король-Людина, 17·00 Скрипка в супр. форт., 17·25 Десяті роковини деклярації прав дитини, 17·35 Транскрипція відомих творів у вик. орх. фортепянів (Айворі-Кіс) гр. пл., 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Лекція стенографії, 18·13 Сільва рерум, 18·15 Камер. концерт, 18·45 Відч. Люди на ринках світа, 19·00 Пісні (Ст. Мідорова) в супров. фортепяну, 19·20 Актуальний фейл. 19·30 Єгипетський балет-Люіджіні з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Концерт (Гурель, форт; Гайнова, мецосопр.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як праюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 На відпір недолі (виг. Ямпольський), 21·40 Польські нар. пісні (Шабранська) в супр. форт., 22·00 Причини боротьби з релігією, 22·30, 23·05 Танк. музика, 23·00 Комунікати.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·28 — зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·25, Париж 34·93, Берлін 212·80, Цюріх 171·60, Голяндія 358·40, Прага 22·12, Італія 45·32, Нюйорк кабель 5·30·25, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Долари 8·91—8·93, Франки фр. 34·20—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 10. грудня ц. р. кооперативам платив за:

	франко Львів.
1 кг. масла десерового	2·60 зол.
1 л. молока	0·18 „
1 л. сметани	0·70 „
1 к. яєць	4·15 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 26 сот.

Тенденція на масло знижкова, на молоко, сметану і яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в грудні ц. р. платить до відкликання своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, франко подвір'я птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курочки молоді	I. кл.	за 1 кг.	0·93 зол.
Когутики мол.	I. „	„	0·85 „
Качки	I. „	„	0·85 „
Пантарки	I. „	„	1·— „

Індиків і гусей не приймає. Також не приймає курей, качок і пантарок II. кл.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Найщирішу подяку складаю цією дорогою усім тим Високоповажаним Громадянкам і Громадянам, які в часі мого 5-місячного побуту у Березі Картузькій несли мені поміч як моральну так і матеріяльну. Рава Руська, 8. XII. 1934. Степан Совик.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 5 текстових шпальти, 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ „ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 480·—
„ „	1/2	„ 250·—
„ „	1/4	„ 130·—
„ „	1/8	„ 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.